

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza

w sprawie z odwołania G. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanej G. SA
o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracy nakładczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 stycznia 2012 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 16 lutego 2011 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 16 lutego 2011 r. oddalił apelację ubezpieczonej G. G. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 27 kwietnia 2010 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 18 grudnia 2009 r. Decyzją tą organ rentowy stwierdził, że G. G. w okresie od 1 maja 2006 r. do 11 marca 2008 r. nie podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę nakładczą zawartej z płatnikiem składek „M.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczona jako prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą zgłosiła się jako płatnik składek w styczniu 2003 r. Następnie 1 maja 2006 r. zawarła umowę o pracę nakładczą ze Spółką „M.” i wybrała tę umowę jako tytuł podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Z tytułu wykonywania tej umowy o pracę nakładczą

płatnik składek wykazywał bardzo niskie podstawy ich wymiaru: od 4,43 zł do 32,43 zł. Ubezpieczona nie osiągała w okresie zatrudnienia na podstawie umowy o pracę nakładczą wynagrodzenia, określonego w § 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 31 grudnia 1975 r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz.U. z 1976 r. Nr 3, poz. 19 ze zm.) mimo, że w umowie strony określiły minimalną ilość pracy na 145 kompletów reklamowych miesięcznie za wynagrodzeniem 3,50 zł brutto a zatem zagwarantowany w umowie przychód wynosił 507,50 zł. Zbyt mała wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego przez ubezpieczoną przesądziła o oddaleniu jej odwołania.

Sąd Apelacyjny uznał apelację ubezpieczonej wniesioną od tego wyroku za niezasadną. Sąd Apelacyjny podniósł, że praca nakładczą była wykonywana przez ubezpieczoną w sposób symboliczny a ponadto sama zatrudniała ona (i kontynuuje tę działalność) na podstawie umów o pracę nakładczą ponad tysiąc osób prowadząc własną działalność gospodarczą. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wskazuje to jednoznacznie na pozorny charakter umowy o pracę nakładczą.

Ubezpieczona wniosła skargę kasacyjną od tego wyroku. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwą wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w związku z § 3 i § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania, podnosząc, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i związana z tym potrzeba wykładni przepisu art. 83 § 1 k.c. budzącego poważne wątpliwości „w szczególności wyjaśnienia wymaga czy umowa (o pracę nakładczą) jest nieważna z uwagi na jej pozorność stosownie do art. 83 § 1 k.c. w sytuacji gdy umowa ta była faktycznie wykonywana ale w zakresie mniejszym niż strony ustaliły w umowie” a ponadto - zdaniem skarżącej – „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i związana z tym potrzeba wykładni przepisu § 3 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą budzącego poważne wątpliwości w szczególności wyjaśnienia wymaga: czy uzyskanie przez nakładcę 50% najniższego wynagrodzenia określonego przez Ministra Pracy i

Polityki Socjalnej zwanego „najniższym wynagrodzeniem” jest elementem konstrukcyjnym umowy o pracę nakładczą skoro § 11 tegoż rozporządzenia nie uzależnia istnienia i ważności umowy o pracę nakładczą od zakresu jej wykonania”.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, gdy zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga jest oczywiście uzasadniona.

Żadna z tych okoliczności nie występuje w tej sprawie. Skarżąca powołuje się na występowanie istotnych zagadnień prawnych i potrzebę wykładni przepisów prawnych. Tymczasem art. 83 § 1 k.c. nie budzi poważnych wątpliwości ani nie wystąpiło w sprawie zagadnienie prawne w związku z jego zastosowaniem w tej sprawie. Pozorność czynności prawnej w rozumieniu art. 83 k.c. jest pojęciem o ustalonej w doktrynie i orzecznictwie treści i nie zachodzi potrzeba wykładni tego przepisu. Natomiast, czy pozorność miała miejsce nie jest kwestią wykładni prawa lecz jego subsumcji do ustalonych okoliczności faktycznych danej sprawy. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi w sprawie okolicznościami faktycznymi (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). O zakwalifikowaniu umowy jako pozornej nie przesądziło niewykonywanie tej umowy lecz minimalny zakres jej wykonywania w powiązaniu z rozmiarem prowadzonej przez ubezpieczoną działalności gospodarczej.

Sąd Najwyższy miał też na uwadze, że problematyka zawarta w sformułowanych w skardze zagadnieniach prawnych była już przedmiotem analizy dokonanej przez Sąd Najwyższy w wielu orzeczeniach. W wyroku z dnia 3 września 2010 r. (I UK 91/10 LEX nr 653668) Sąd Najwyższy zaakceptował pogląd wyrażony we wcześniejszych wyrokach tego Sądu z 9 stycznia 2008 r. (III UK 73/07 LEX nr 356045 i III UK 74/07 LEX nr 376437), że pozorna umowa o pracę nakładczą, na podstawie której strony nie miały zamiaru i nie realizowały konstrukcyjnych cech (elementów) tego zobowiązania dotyczących rozmiaru wykonywanej pracy w ilości gwarantującej wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy minimalnego

wynagrodzenia za pracę, nie stanowi uprawnionego tytułu podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym osób wykonujących pracę nakładczą (art. 6 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 9 ust. 2 *in fine* ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Natomiast w wyroku z dnia 28 kwietnia 2010 r., (II UK 334/09 LEX nr 604221) Sąd Najwyższy przyjął, że istotnym elementem umowy o pracę nakładczą jest określenie minimalnej miesięcznej ilości pracy a tym samym zapewnienie wykonawcy określonego wynagrodzenia. Jeśli strony umowy o pracę nakładczą zawierają ją z zamiarem niedotrzymania tego warunku, w istocie ich oświadczenia woli dotknięte są pozornością. Poglądy te zostały podtrzymane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r. (I UK 191/10 LEX nr 896481). Na tle okoliczności tej sprawy nie wyłoniła się potrzeba ponownego analizowania tych zagadnień, które wobec ich wyjaśnienia w dotychczasowym orzecznictwie straciły walor istotności.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania (art. 398⁹ k.p.c.).